

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/223/2022
Identifikačné číslo spisu:	4409208327
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4409208327.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne S. O., K. G., J. XXXX/X, proti žalovanému X. E., K. G., W. XX, zastúpenému advokátkou Mgr. Elenou Szabóovou, Nové Zámky, Hlavné námestie 7, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 13C/147/2009, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 23. februára 2021 č. k. 12Co/11/2020-1020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 23. februára 2021 sp. zn. 12Co/11/2020 vo výrokoch I. až IX. a XI. z r u š u j e a v e c m u v zrušenom rozsahu vracia na ďalšie konanie.

Konanie o dovolaní voči výroku X. napadnutého rozsudku z a s t a v u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 08. augusta 2019 č. k. 13C/147/2009-902 určil, ktoré hnutelné a nehnuteľné veci patria do bezpodielového vlastníctva manželov (výrok I.), prikázal položky bližšie špecifikované vo výrokovej časti tohto rozhodnutia do výlučného vlastníctva žalobkyne a žalovaného (výrok II. a III.), žalobkyňu zaviazal titulom vyrovnania podielov na zaplatenie žalovanému 31.087 eur (IV.), a stranám nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok V.). Výrokom VI. zaviazal žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku na účet súdu prvej inštancie, žalovanému priznal oslobodenie od súdneho poplatku (výrok VII.), konanie o nariadenie neodkladného opatrenia zastavil (výrok VIII.) a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobkyňi vo výške 100% (výrok IX.).

1.1. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že návrh žalobkyne je dôvodný. Prvoinštančný súd do masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj ako „BSM“) pojal hnutelné veci, voči ktorým mal výhrady len žalovaný, ktorý podal prvé odvolanie k položke 47, t. j. obývacej stene. Súd sa nestotožnil s námietkou žalovaného o opotrebovaní uvedenej obývacej steny, pretože nebolo žiadnym spôsobom preukázané znehodnotenie tejto hnutelnej veci. Ďalej do BSM súd prvej inštancie zaradil finančnú hotovosť za odpredaj motorového vozidla R., EČV K. (ďalej len „motorové vozidlo“) v zmysle kúpnej zmluvy. Tvrdenia žalovaného ohľadom údržby a nákladov

vynaložených na motorové vozidlo považoval súd prvej inštancie za irelevantné a ničím nepreukázané.

1.2. Do BSM súd prvej inštancie nezaradil televízor Panasonic majúci za to, že žalobkyňa nepredložila žiadny listinný dôkaz, že bol zakúpený počas manželstva. Rovnako do BSM nezaradil ani hotovosť vo výške 10.000 eur, keďže žalovaný v tejto časti neunesol dôkazné bremeno ohľadom ním tvrdených skutočností o nadobudnutí tejto hotovosti, ako ani to, že hotovosť mala zobrať žalobkyňa počas návštevy. Súd prvej inštancie ďalej do BSM nepojal spotrebný úver, ktorý si počas manželstva zobrala žalobkyňa, a celý ho v rámci konania vyplatila, pretože mal za to, že v čase podpísania zmluvy o úvere už boli medzi stranami nezhody a vážne problémy. V tejto časti žalobkyňa podľa súdu neunesla dôkazné bremeno, že časť úveru darovala žalovanému, a poznamenal, že je nelogické, aby bola žalobkyňa vzhľadom na vzniknutú situáciu medzi stranami sporu ochotná poskytnúť finančné prostriedky žalovanému. V konaní nebolo ani preukázané, že by boli z požičanej sumy zakúpené veci, ktoré by mali slúžiť pre potreby rodiny.

1.3. Za najpodstatnejšiu položku pre vyporiadanie považoval súd prvej inštancie spoločný byt strán sporu vedený na LV č. XXXX Okresného úradu K. G. (ďalej aj ako „byt“, „nehnuteľnosť“). Keďže sa strany sporu nevedeli dohodnúť na všeobecnej cene nehnuteľnosti, obaja predložili súkromné znalecké posudky, pričom súd prvej inštancie pri určení všeobecnej ceny nehnuteľnosti vychádzal z posledného znaleckého posudku č. XX/XXXX, ktorý predložil žalovaný. Súd mal za to, že znalecký posudok odzrkadľuje objektívne cenu nehnuteľnosti v čase rozhodovania súdu, a situáciu na trhu s nehnuteľnosťami ako to vyplynulo z listinných dôkazov predložených žalovaným. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s vyjadrením žalobkyne, aby pri výpočte vychádzal z priemeru vypočítaného zo súkromných znaleckých posudkov. Žalobkyňa aj napriek tomu, že jej bol poskytnutý dostatočný časový priestor nijakým spôsobom na závery posledného znaleckého posudku nereagovala ani ich nenamietala, pričom si podľa súdu prvej inštancie musela byť vedomá, že ceny bytov sa zvyšujú.

1.4. Súd prvej inštancie ďalej pri vyporiadaní BSM nemal za preukázané zákonné dôvody na disparitu v spore a zvýšenie podielu žalovaného o 15% z dôvodu starostlivosti o deti. Pri určení všeobecnej ceny masy BSM, a pri zachovaní rovnosti podielov vychádzal z výpočtov prínosov a odpočtu prikázaných hnutelných vecí. S poukazom na vykonané dokazovanie považoval súd prvej inštancie za preukázané, že žalobkyňiní rodičia darovali sumu 2.821 eur, rovnako súd uznal preukázaný prínos žalovaného zo strany rodičov sumou 3.319 eur. Súd prvej inštancie na záver poznamenal, že všetky exekúcie evidované na LV č. XXXX boli zapísané po rozvoze manželstva, a vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, že by ich bolo možné zapísať do pasív BSM. Rovnako uviedol, že sa nestotožnil s návrhom žalobkyne ohľadne možnosti výplaty finančného vyporiadania v lehote 6 mesiacov, pretože uvedenú lehotu považoval za neprimerane dlhú, i vzhľadom na dobu trvania sporu.

1.5. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že vzhľadom na dôvody osobitného zreteľa stranám nárok na náhradu trov konania nepriznal. Ďalej zaviazal žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 1.032 eur, a podľa § 254 CSP žalovanému priznal oslobodenie od súdnych poplatkov pretože mal za preukázané, že je invalidný dôchodca a má zverenú dcéru do osobnej starostlivosti.

1.6. Vzhľadom na nesprístupnenie bytu znalci žalobkyňou predložil žalovaný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý podaním zo dňa 23. mája 2018 vzal späť. Súd prvej inštancie tak v zmysle § 145 ods. 1 a 2 CSP konanie zastavil, a podľa § 256 ods. 1 a 2 priznal nárok na náhradu trov konania žalovanému v plnom rozsahu. Súd prvej inštancie mal za to, že zastavenie konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zaviniť žalobkyňa, ktorá na výzvu právnej zástupkyne žalovaného o sprístupnení bytu nereagovala, byt nesprístupnila a žiadnym spôsobom nepreukázala tvrdenia, že sa nemohla dostať do bytu z dôvodu pracovných povinností.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 23. februára 2021 č. k. 12Co/11/2020-1020 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že prikázal do výlučného vlastníctva žalobkyne a žalovaného hnutelné veci a nehnuteľnosť bližšie špecifikované vo výrokovej časti tohto rozhodnutia (výrok I. a II.), žalobkyňu prikázal úspory na účte č. XXXXXXXXXX vo výške 376,94 eura (výrok III.), žalovanému prikázal finančnú hotovosť vo výške 2.800 eur za predané osobné motorové vozidlo (výrok IV.), určil, že do vyporiadania patria výlučne prostriedky žalovaného na zaobstaranie osobného motorového vozidla a prostriedky žalobkyne na zaobstaranie bytu (výrok V. a VI.), a uložil žalobkyňu

povinnosť zaplatiť žalovanému na vyporiadanie sumu 31.204,47 eura (výrok VII.). Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku IX. o trovách konania v časti neodkladného opatrenia potvrdil (výrok VIII.), žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok IX.), žalovanému odňal oslobodenie od súdneho poplatku (výrok X.) a žalobkyni aj žalovanému uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne súdny poplatok za vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov v sume 2.064 eur na účet súdu prvej inštancie (výrok XI.).

2.1. Odvolací súd vo svojom odôvodnení skonštatoval, že po prejednaní veci urobil záver, že sú dané podmienky na zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie v zmysle § 388 CSP, pričom rozhodol podľa § 390 CSP odvolací súd sám, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie už bolo raz odvolacím súdom zrušené a vrátené na ďalšie konanie.

2.2. Odvolací súd nepovažoval za opodstatnenú námietku žalovaného, že súd prvej inštancie nehodnotil skutočnosť, ako sa on staral o domácnosť a o deti, čo malo podľa neho viesť k stanoveniu iných, než polovičných podielov BSM. Obsah spisu a vykonané dokazovanie podľa odvolacieho súdu však nedával podklad pre prijatie záveru o disparite podielov strán sporu v prospech žalovaného.

2.3. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie ďalej konštatoval, že z objektívneho hľadiska bol správny záver o tom, že žalobkyňa vynaložila 85.000 Sk, t. j. 2.821 eur na zaobstaranie bytu z jej výlučných prostriedkov, pričom skutočnosť, že o tom žalovaný nemal vedieť, nebola relevantná. Rovnako podľa odvolacieho súdu námietky žalovaného ohľadom nezrovnalostí pri časovom slede jednotlivých právnych úkonov súd prvej inštancie správne hodnotil ako irelevantné, lebo strany nadobudli len tento jeden byt, na ktorý skutočne finančne prispela iba žalobkyňa peňažným darom do rodičov zaplateným predchádzajúcim členom bytového družstva ako odstupné. V prípade, ak teda žalobkyňa na nadobudnutie bytu vynaložila sumu 85.000 Sk, ktorú mala vo výlučnom vlastníctve titulom daru od rodičov, potom ju podľa odvolacieho súdu bolo nutné zohľadniť samostatne v súlade s ustanovením § 150 druhej vety zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“).

2.4. Ako správny odvolací súd potvrdil aj záver súdu prvej inštancie ohľadom vynaloženia finančných prostriedkov 100.000 Sk vo výlučnom vlastníctve žalovaného pri kúpe osobného motorového vozidla. Z vykonaného dokazovania mal odvolací súd za to, že bol do spisu doložený objektívny dôkaz o tom, že matka žalovaného vybrala peniaze zo svojho účtu a darovala ich žalovanému. Súd prvej inštancie tak podľa odvolacieho súdu správne po prepočte na aktuálnu menu a s prihliadnutím na percentuálne zníženie hodnoty v pomere kúpnej ceny a kúpnej ceny predaného auta pojal túto sumu do vyporiadania v prospech žalovaného. Odvolací súd sa ďalej vo svojom odôvodnení nestotožnil s prikázaním obývacej steny žalovanému, ktorý o ňu nemal záujem. Obývaciu stenu v žalobe a aj neskôr požadovala žalobkyňa, s čím žalovaný nemal problém, preto odvolací súd považoval za správne, aby bola táto hnutelná vec prikázaná žalobkyni.

2.5. Odvolací súd sa ďalej nestotožnil s námietkou žalobkyne, že súd prvej inštancie do vyporiadania nepojal úver poskytnutý zo strany VÚB, a. s., ktorý si zobrala ona sama pre potreby splatenia predchádzajúcich úverov a potreby žalovaného. Súd prvej inštancie sa vo svojom odôvodnení s tvrdeniami žalobkyne vysporiadal tak, že žalobkyňa podľa neho tvrdené skutočnosti nepreukázala do tej miery, aby bolo možné prijať záver, že šlo o spoločný úver manželov, a že boli skutočne finančné prostriedky z úveru použité na ňou tvrdené konkrétne účely. Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynulo, že išlo o úver poskytnutý výlučne žalobkyni, pričom žalobkyňa v zmluve o úvere ani neuviedla, že je vydatá. Odvolací súd tak považoval takýto záver súdu prvej inštancie ako zodpovedajúci výsledkom vykonaného dokazovania a dostatočne právne odôvodnený. V tomto prípade sa odvolací súd stotožnil aj s tvrdením žalovaného, že k uzavretiu zmluvy o úvere došlo v čase, kedy už manželstvo neplnilo svoj účel, čím nešlo skutočne o spoločný záväzok manželov, a žalobkyňa v tomto smere zostala v dôkaznej núdzi.

2.6. Odvolací súd sa nestotožnil ani s ďalšou námietkou žalobkyne, ktorá sa týkala pasív - exekučného záložného práva na nehnuteľnosť. Žalobkyňa sa cítila byť poškodená tým, že na nehnuteľnosti viaznu exekučné záložné práva viacerých súdnych exekútorov, pretože súdny exekútor ich sníme až po tom, čo budú vyrovnané. Odvolací súd k tejto námietke uviedol, že v prípade, ak na nehnuteľnosti majúcej pripadnúť žalobkyni viaznu ťarchy založené žalovaným až po zániku BSM, tieto ťarchy nebolo možné v konaní o vyporiadanie BSM prikázať žalovanému, keď ku dňu rozvodu neexistovali. Danú záležitosť možno podľa odvolacieho súdu riešiť iným právnym spôsobom.

2.7. S ohľadom na námietku žalovaného o nezrozumiteľnosti spôsobu výpočtu pri vyporiadaní BSM odvolací súd uviedol, že vzhľadom na zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie realizoval vlastný prepočet vyporiadania BSM. Odvolací súd po súhrnnom prepočte jednotlivých hnutelných a nehnuteľných vecí, úspor a kúpnej ceny za predané vozidlo určil hodnotové podiely ako žalobkyne tak žalovaného, a zaviazal žalobkyňu na vyplatenie žalovaného v sume 31.204,47 eura.

2.8. V ďalšom bode svojho odôvodnenia odvolací súd poznamenal, že dňa 30. júna 2020 bola odvolaciemu súdu doručená zásielka od právnej zástupkyne žalovaného obsahujúca nový znalecký posudok zo dňa 20. júna 2020 na ohodnotenie nehnuteľnosti. K uvedenému posudku však žalovaný nepripojil žiadny sprievodný list s nejakým procesným návrhom, takže súdu nebolo zrejmé, o čo žalovanému išlo. Navyše podľa odvolacieho súdu tento znalecký posudok presahoval dôvody odvolania, vrátane možných novôt podľa § 366 CSP, a preto nemohol byť akceptovaný.

2.9. Odvolanie oboch strán smerovalo aj proti výroku IX. rozsudku súdu prvej inštancie, keďže stranám nebolo jasné, prečo súd rozhodol o trovách konania dvomi výrokmi. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie týmto výrokom priznal nárok na náhradu trov konania žalovanému v časti týkajúcej sa konania o nariadenie neodkladného opatrenia. Následne odvolací súd rozhodol o trovách konania (mimo časti trov vo vzťahu k neodkladnému opatreniu) podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

2.10. V závere svojho odôvodnenia odvolací súd s ohľadom na konečný verdikt týkajúci sa vyporiadania BSM odňal žalovanému oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 254 ods. 2 CSP. Podľa odvolacieho súdu sa priznaním vyplatenia sumy 31.204,47 eura žalovanému zlepšia majetkové pomery, bez ohľadu na to, že by ich čiastočne použil aj na splatenie dlhov zaťažujúcich nehnuteľnosť prikázanú žalobkyňi. Odvolací súd zároveň rozhodol o povinnosti oboch strán sporu zaplatiť súdny poplatok za vyporiadanie BSM v sume 2.064 eur spoločne a nerozdielne v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

3. Žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) podal voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ videl v tom, že mu odvolací súd nedal riadnu odpoveď na argumenty v časti, v ktorej sa odvolací súd vyporiadava so zistenými nezrovnalosťami pri zaobstarávaní bytu. Spornou tak naďalej podľa žalovaného zostáva otázka, kedy, komu a v akej výške sa peniaze vyplátili, a či nejde medzi žalobkyňou a jej rodičmi o simulovaný právny úkon. Ďalším dôvodom je podľa dovolateľa nezohľadnenie jeho znaleckého posudku odvolacím súdom. Je podľa žalovaného zrejmé, že s odstupom takmer roka od podaného odvolania došlo k nezanedbateľnému nárastu cien nehnuteľností, a je v súlade so zásadou spravodlivosti a ustálenou judikatúrou, aby sa BSM vyporiadalo v hodnote obvyklej v mieste a čase - inak podľa aktuálnej všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti. Rovnako žalovaný poukázal na to, že ak odvolací súd tvrdí, že bol znalecký posudok doručený bez akéhokoľvek sprievodného návrhu, bol namieste postup podľa § 128 a 129 CSP. Za zmätočné a bez podkladu v obsahu súdneho spisu a vykonanom dokazovaní považuje dovolateľ aj odôvodnenie odvolacieho súdu v bode 37, kde bez akéhokoľvek odvolania na relevantné zákonné ustanovenia ukracuje podiel žalovaného týkajúci sa náhrady vkladu na obstaranie automobilu, čo ovplyvnilo aj správnosť celkového výpočtu. Navyše je podľa žalovaného okrem rozporu so zákonom a bez odvolania sa na judikatúru takéto rozhodnutie prekvapivé, keďže na aplikáciu krátenia nároku žalovaného strany neboli upozornené. Dovolateľ ďalej namietal, že mu odvolací súd odňal oslobodenie od súdnych poplatkov. Podľa žalovaného by pri takomto posudzovaní oslobodenie od súdneho poplatku muselo byť odnímané paušálne, v závislosti od výsledku sporu každej strane, ktorá bola v spore úspešná. Žalovaný rovnako poukázal na to, že odvolací súd ani neurčil dátum, ku ktorému žalovanému oslobodenie od súdneho poplatku odníma. Takýmto odňatím dostal žalovaného do situácie, keď jemu dodnes žalobkyňa nevyplatila vyrovnávací podiel, ale on sám má uhradiť súdny poplatok. Žalovaný má ďalej za to, že odvolací súd na žiadnom mieste v rozsudku nevyčísľuje úspech strán sporu v konaní. Následne žalovaný prepočítal úspech jeho a žalobkyne a uviedol, že za takto zisteného stavu nepriznať žalovanému nárok na náhradu trov konania je hrubým popretím zákonnej zásady rozhodovania podľa procesného úspechu.

3.2. Žalovaný podal dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pri ktorom poukázal na rad rozhodnutí Najvyššieho súdu SR a nálezov Ústavného súdu SR. V závere podaného dovolania položil otázky, ktoré ešte neboli v rozhodovacej praxi riešené:

(i) „...či znalecký posudok, ktorým strana sporu preukazuje zmenu všeobecnej hodnoty nehnuteľností, ktorá nastala až po rozhodnutí súdu prvej inštancie, a ktorý je predložený odvolaciemu súdu, je prípustnou novotou v konaní podľa § 366 CSP.“

(ii) „...či je možné znížiť hodnotu vkladu jedného z manželov na nadobudnutie spoločného majetku, tvoriaceho (vyporiadavané) BSM v závislosti od miery amortizácie samotného predmetu, na obstaranie ktorého jeden z manželov vynaložil prostriedky zo svojho výlučného majetku. Žalovaný tvrdí, že ustanovenie § 150 Obč.zák. veta druhá je jednoznačné, a neumožňuje taký postup, aký aplikoval odvolací súd.“

(iii) „Ak dôvodom na nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku nemôže byť vlastníctvo nehnuteľností, a zároveň, ak priznanie oslobodenia je podmienené skutočnosťou, že spor nie je zjavne bezúspešný, je rozhodnutie súdu, ktorým sa strane sporu, ktorá žiadala o oslobodenie od súdneho poplatku, odníma oslobodenie od súdneho poplatku z dôvodu, že bola v spore úspešná, a bola jej prisúdená náhrada za vyporiadavanú nehnuteľnosť (prikázanú druhému z manželov) v rámci vyporiadania BSM. “

(iv) „Je odvolací súd oprávnený neaplikovať postup prezumovaný v § 128 a 129 CSP v odvolacom konaní, pri posudzovaní podania strany sporu, ktoré je neúplné alebo ktorého význam nie je súdu z podania zrejmý? “

3.3. Dovolateľ navrhol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolaciemu, aby zrušil rozsudok odvolacieho súdu.

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla, aby dovolací súd v zmysle § 447 písm. c) CSP odmietol dovolanie žalovaného ako nedôvodné alebo alternatívne ho v zmysle § 448 CSP zamietol. Žalobkyňa uviedla, že ona prijala všetky povinnosti vyplývajúce z rozsudku odvolacieho súdu, ktoré splnila, a tým považovala BSM za vyporiadané. Žalovaný aj napriek tejto skutočnosti podal dovolanie, podľa nej namietajúc procesné nedostatky aj napriek tomu, že boli všetky jeho procesné práva plne zachované a rešpektované. Odvolací súd sa podľa žalobkyne so všetkými námietkami žalovaného riadne vysporiadal, a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou. Dodatočne predložený znalecký posudok takmer rok po uplynutí lehoty na podanie odvolania nemôže byť podľa žalobkyne považovaný za novotu, pričom v samotnom odvolaní žalovaný ani samotnú hodnotu nehnuteľnosti nenamietal. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení považovala za vecne dôležité, že žalovaný bez námietok jej splnenie peňažnej povinnosti vyplývajúcej z rozhodnutia odvolacieho súdu prijal, čím podľa nej prejavil súhlas s rozhodnutím. Žalobkyňa ďalej poukázala na to, aké mala problémy s obstaraním úveru na vyplatenie žalovaného a na neochotu žalovaného oznámiť jej číslo účtu, čo ju donútilo poslať mu peniaze tromi šekmi, ktoré ju stáli nemalé poštové poplatky. Aj na základe uvedeného považuje žalobkyňa všetky námietky žalovaného uvedené v dovolaní za nedôvodné a neopodstatnené.

5. Najvyšší súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP s tým, že v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným ako tretia inštancia, v rámci

konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porov. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, sp. zn. 2Cdo/132/2013, sp. zn. 3Cdo/18/2013, sp. zn. 4Cdo/280/2013). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (sp. zn. 1Cdo/6/2014, sp. zn. 3Cdo/209/2015).

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

11. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (porov. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 26/94).

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces.

13. V preskúmvanej veci, vychádzajúc z obsahu dovolania, žalovaný v podstatnom namieta nedostatok riadneho odôvodnenia napadnutého rozsudku a jeho prekvapivosť.

14. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy po vykonaní všetkých rozhodných dôkazov a ich vyhodnotení zistia riadne skutkový stav a po správnom výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že by boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a tým aj podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

14.1. K porušeniu tohto práva tak môže dôjsť aj tým, že nižšie súdy nezaujmu žiadne stanovisko k predloženým rozhodnutiam ústavného súdu či najvyššieho súdu, alebo že zistenie skutkového stavu je prima facie natoľko chybné (svojvoľné), že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov nemohol nikdy dospieť - ide o tzv. extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a skutkovými zisteniami (porov. I. ÚS 6/2018), alebo tým, že prijaté právne závery sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami resp. že z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplývajú (porov. I. ÚS 243/07), alebo ak je výklad a použitie príslušných zákonných ustanovení v rozpore s princípmi ústavnosti a spravodlivosti.

14.2. V takýchto prípadoch podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu dovolacím súdom, ale kontrola postupu súdov oboch nižších inštancií pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania. Otázka, či súd pri zisťovaní a vyhodnocovaní skutkového stavu rešpektoval ústavnoprocenčné zásady, je otázkou procesnoprávnou, ktorá ako taká môže byť prezentovaná dovolaciemu súdu v podanom dovolaní ako prípustný a dovolený dovolací dôvod podľa Civilného sporového poriadku.

Zároveň je potrebné dodať, že nesprávne zistenie skutkového stavu veci má totiž, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, a preto takéto rozhodnutie súdu súčasne spočíva aj v nesprávnom právnom posúdení veci (porov. I. ÚS 6/2018, 4Cdo/88/2019).

15. Najvyšší súd na úvod pripomína, že jedným zo základných atribútov právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neodmysliteľne princíp právnej istoty [čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ústavy (ďalej len „ústavy“)], ktorej neopomenuteľnou súčasťou je aj dôvera jednotlivca v rozhodovaciu činnosť súdov.

16. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia nesporne zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejماً z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

17. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že odvolací súd v napadnutom rozsudku nezohľadnil citované východiská ochrany práva na spravodlivý proces, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanom odvolaní matky proti rozsudku súdu prvej inštancie nemožno hodnotiť inak ako taký, ktorý odporuje obsahu základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. V súlade s § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP musí súd v odôvodnení rozhodnutia podať výklad opodstatnenosti a zákonnosti výroku rozhodnutia a musí sa vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený s poukazom na zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma strane sporu možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jeho právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP), pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov.

19. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, najmä vtedy, ak odvolací súd mení rozsudok súdu prvej inštancie, resp. potvrdzuje rozsudok z iných dôvodov, pretože ním nahrádza napadnutý prvoinštančný rozsudok. V takomto prípade odvolací súd musí podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku vyčerpávajúcim spôsobom. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa preto musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal.

20. V posudzovanom prípade bolo potrebné zohľadniť, že odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a okrem iného na rozdiel od súdu prvej inštancie posúdil i otázku investícií do bezpodielového spoluvlastníctva bývalých manželov, keď konštatoval, že: „... Žalovanému patrí započítanie sumy 100.000 Sk, t. j. 3.319 eur na kúpu vozidla, ktoré mal vo svojom výlučnom vlastníctve darom od matky. Táto suma sa však nutne primerane zníži vzhľadom na zníženie hodnoty veci, ktorá bola za to obstaraná. Vozidlo bolo kúpené za 130.000 Sk, t. j. za 4.315,21 eura; z tejto sumy pomer k sume 100.000 Sk činí 3.319 eur. Keďže vozidlo bolo zaobstarané za sumu 4.315,21 eura a predané bolo za 2.800 eur, došlo tým aj k zníženiu jeho hodnoty v podstate na 65 %. Z výlučných prostriedkov použitá

suma 3.319 eur sa znížila na 65 %, t. j. na sumu 2.157 eur, ktorú bolo potrebné pojať do vyporiadania BSM." (pozri bod 37 napadnutého rozsudku).

21. Odvolací súd v rámci daného právneho záveru nepoukázal na žiaden konkrétny právny predpis, z ktorého takéto právne posúdenie odvodil, čím potom nemohol relevantným spôsobom ani vysvetliť svoje právne úvahy s prípadnou citáciou príznačnej judikatúry alebo právnej vedy, v danom prípade priam sa žiadúcej. Bez riadneho zdôvodnenia právneho posúdenia predmetnej čiastkovej otázky, nemôže byť odôvodnenie rozhodnutia súdu presvedčivé a nemôže legitimizovať rozhodnutie samotné v tom, že správne právne posúdenie danej právnej otázky (vyporiadanie investícií tzv. prínosov z výlučného majetku do majetku spoločného) je práve to, ktoré odvolací súd zvolil. V ostatnom námietka nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku vo veci samej predstavovala len polemiku so závermi odvolacieho súdu, bez potreby sa ňou osobitne zaoberať.

22. Žalovaný namietal tiež nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu aj vo výroku o náhrade trov konania, dôvodiac, že odvolací súd na žiadnom mieste v rozsudku nevyčísľuje úspech strán sporu v konaní, s tým že následne prepočítal úspech svoj a žalobkyne a uviedol, že za takto zisteného stavu nepriznať mu nárok na náhradu trov konania je hrubým popretím zákonnej zásady rozhodovania podľa procesného úspechu.

23. Odvolací súd vychádzal pri posudzovaní nároku na náhradu trov konania z pomeru úspechu strán vo vzťahu k rozhodnutiu súdu o jednotlivých položkách vyporiadavaného bezpodielového spoluvlastníctva zastávajúc názor, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania, keďže v zásade boli v tomto konaní obe strany sporu úspešné len čiastočne. Žalobkyňa nedôvodne nesúhlasila s povinnosťou vyplatenia žalovanému na jeho podiel z BSM a nedôvodne žiadala vyporiadať aj jej úver, navyše nesúhlasila ani s tým, že žalovaný použil na kúpu auta jeho vlastné peniaze; žalovaný rovnako nedôvodne žiadal vyporiadať aj finančnú hotovosť, ktorú podľa neho mali žalobkyňa, okrem toho navrhoval jemu určiť vyšší než polovičný podiel z BSM a napokon nesúhlasil ani so započítaním vlastných peňazí žalobkyne na zaobstaranie bytu. Odvolací súd preto konštatoval len čiastočný úspech u oboch strán sporu a pri rozhodovaní o trovách konania s ohľadom na charakter a predmet sporu (vyporiadanie BSM) rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá právo na ich náhradu.

24. Z uvedeného odôvodnenia tak možno vyvodiť, že odvolací súd konštatoval úspech strán v porovnateľnej časti, čo ale postráda bez podrobnejšieho ozrejmenia svoju logiku a vnútornú konzistenciu a nemožno z neho pochopiť spôsob, akým odvolací súd na zistený skutkový stav aplikoval relevantnú právnu normu a ako dospel k svojmu rozhodnutiu, navyše pokiaľ nakoniec odkazuje aj na charakter sporu, ktorý ho viedol k rozhodnutiu, že žiadna zo strán nemá právo na ich náhradu.

25. Ak odvolací súd nevypravil svoje rozhodnutie tak ako to predpokladá § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP rozhodnutí, v danom prípade obzvlášť náležitým výkladom opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku spôsobom patrične vyčerpávajúcim, keďže svojim rozhodnutím priamo nahrádza prvoinštančný rozsudok (pozor nedopĺňa ho, to by platilo iba v prípade potvrdzujúceho výroku), stáva sa nepreskúmateľné, pričom táto nepreskúmateľnosť bráni dovolaciemu súdu zhodnotiť správnosť jeho záveru.

26. S námietkou nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku vo vzťahu k čiastkovej právnej otázke týkajúcej sa vysporiadania investícií z výlučného majetku do majetku spoločného podľa bodu 21. dôvodov úzko súvisel aj dovolací argument prekvapivosti napadnutého rozsudku založený na absencii upozornenia zo strany odvolacieho súdu o zmyšľaní inak pristúpiť k posúdeniu hodnoty investície žalovaného do spoločného majetku ako súd prvej inštancie a tým mu poskytnúť priestor reagovať na takéto možné odlišné posúdenie danej právnej otázky.

27. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať

sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné (por. sp. zn. 7Cdo/1/2018).

28. Z obsahu rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva, že by zo strany súdu pri posudzovaní otázky investícií bývalých manželov do spoločného majetku došlo k ich zníženiu pri vyporiadavaní bezpodielového spoluvlastníctva (pozri bod 22 ods. 11 a 12 odôvodnenia prvoinstančného rozsudku), preto pokiaľ odvolací súd založil rozhodnutie o predmetnom spore na iných právnych záveroch v danej právnej otázke (bod 37 napadnutého rozsudku) bez splnenia si tzv. manudukčnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP, znemožnil dovolateľovi namietat' správnosť „nového" právneho názoru použitého súdom až v odvolacom konaní, čo spôsobilo prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

29. Dovolateľ v rámci dovolania podľa § 420 písm. f) CSP namietal i nevykonanie ním predloženého dôkazu v odvolacom konaní, konkrétne nového znaleckého posudku vzhľadom na odstup času od podaného odvolania a tým došlo nezanedbateľnému nárastu cien nehnuteľností, nevykonanie ktorého dokazovania odvolací súd odôvodňoval nasledovne: „... dňa 30.6.2020 bola odvolaciemu súdu doručená zásielka od zástupkyne žalovaného, obsahujúca nový znalecký posudok Ing. B. Q. zo dňa 20.6.2020 na ohodnotenie nehnuteľnosti. K tomuto posudku však nebol pripojený žiadny sprievodný list s nejakým procesným návrhom, takže nie je jednoznačne zrejmé, o čo žalovanému šlo. Navyše sám o sebe tento znalecký posudok presahujúci dôvody odvolania, vrátane možných novôt v zmysle § 366 CSP nemohol byť v odvolacom konaní bez ďalšieho akceptovaný."

30. Dovolací súd v danej súvislosti uvádza, že prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí (§ 154 CSP). V sporovom konaní sa uplatňuje zásada koncentrácie konania, ktorá znamená, že prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany sú koncentrované vo fáze konania pred súdom prvej inštancie, ktoré s odvolacím konaním predstavuje jeden celok. V materiálnom zmysle zákonná koncentrácia konania znamená, že vyhlásenie dokazovania za skončené pred súdom prvej inštancie predstavuje moment v dokazovaní, po ktorom už na účely ďalšieho čiže odvolacieho konania nebudú v zásade nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany prípustné. Zákonná koncentrácia konania je totožná s princípom neúplnej apelácie, ktorý platí pre odvolacie sporové konanie.

31. Na druhej strane, odvolací súd je aj počas odvolacieho konania povinný prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré doteraz neboli použité, ale len vtedy, ak sa týkajú procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie (§ 366 CSP). Právo tzv. novôt v odvolacom konaní je v systéme neúplnej apelácie nastavené reštriktívne ako výnimka z pravidla, že v odvolacom konaní spravidla nie sú prípustné tie prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré neboli procesnou stranou uplatnené pred súdom prvej inštancie (I. ÚS 10/2017). Zároveň z povahy predmetných ustanovení vyplýva, že ak odvolateľ v odvolaní vymedzí odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b), e) až h) CSP, právo na uvedenie prípadných novôt bude podmienené nezavinením doterajšieho nepoužitia týchto skutočností a dôkazov. Bude teda úlohou odvolateľa v odvolaní a protistrany vo vyjadrení k odvolaniu dokázať, že nové prostriedky procesného útoku a nové prostriedky procesnej obrany, ktoré uvádzajú „až teraz", nemohli v doterajšom priebehu konania použiť bez svojej viny. Ak tento predpoklad úspešne nesplnia, na novoty nebude môcť odvolací súd prihliadnuť.

32. Dovolateľ v dovolaní síce tvrdil, že v okolnostiach posudzovanej veci bola splnená podmienka uvedená v ustanovení § 366 písm. d/ CSP (novoty možno v odvolaní použiť len vtedy, ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie), tvrdil tak a tvrdenie ozrejmoval až v dovolacom konaní.

33. Dovolací súd pritom pripomína, že civilné sporové konanie je ovládané prejednávou zásadou, v súlade s ktorou je úspech procesnej strany definovaný jej povinnosťou tvrdenia a na ňu nadväzujúcou

dôkaznou povinnosťou a im zodpovedajúcim korelátom v podobe bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Z prejednávanej zásady potom následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, ktorá je pre ňu priaznivá a ktorej sa domáha (I. ÚS 24/2019).

34. V civilnom sporovom konaní je ale súd limitovaný práve skutkovými tvrdeniami strán sporu, ktoré sú podkladom pre určenie predmetu dokazovania. Práve preto treba súdu oznámiť, ktorá konkrétna skutočnosť (tvrdenie) má byť predmetom dôkazu. Otázka, či si strana splnila povinnosť návrh na vykonanie dôkazu riadne odôvodniť, je vecou úvahy súdu vykonávajúceho dokazovanie, túto úvahu môže dovolací súd spochybniť len vtedy, ak je zjavne neprimeraná alebo nedostatočne odôvodnená. V tejto súvislosti je potrebné tiež zdôrazniť, že neprichádza do úvahy, aby predložené listiny nahradili podstatné skutkové tvrdenia sporových strán. Procesná aktivita a zodpovednosť strán by tým bola popretá a prenesená na súd.

35. S ohľadom na prezentované interpretačné východiská bolo prvoradou povinnosťou dovolateľa v postavení odvolateľa [v prípade odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f), h) a g) CSP v spojení s možným pripustením prípadných novôt] návrh na vykonanie listinného dôkazu predloženého až v odvolacom konaní riadne odôvodniť a následne relevantne tvrdiť a preukázať, že tento dôkaz nemohol bez svojej viny uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Keďže takáto argumentácia v odvolaní absentovala, je namieste záver, že predmetný dôkaz nemá charakter novoty v odvolacom konaní špecifikovanej v § 366 CSP, a preto nebolo možné na neho v odvolacom konaní prihliadať.

36. Kasačným dôvodom (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP) v tejto veci je tak čiastočná nepreskúmateľnosť a prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

37. Za opísanej situácie už v duchu konštantnej judikatúry dovolacieho súdu nevznikol dôvod zaoberať sa druhým z dovolaní uplatnených dovolacích dôvodov, teda nesprávnym právnym posúdením veci (na rozdiel od prípadu, v ktorom by tvrdenú zmätočnosť dovolací súd nezistil).

38. Vo vzťahu k dovolaniu žalovaného voči rozhodnutiu odvolacieho súdu o odňatí mu oslobodenia od súdneho poplatku (výrok X. napadnutého rozsudku odvolacieho súdu) najvyšší súd zdôrazňuje, že smeruje proti uzneseniu krajského súdu, pre ktoré nie sú splnené podmienky pre jeho podrobenie dovolaciemu prieskumu.

38.1. V zmysle § 161 ods. 1, 2 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

38.2. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

38.3. Najvyšší súd zdôrazňuje, že v zmysle tohto ustanovenia môže strana sporu napadnúť dovolaním iba rozhodnutia „odvolacieho“ súdu (Civilný sporový poriadok ani neupravuje funkčnú príslušnosť na prejednanie dovolaní smerujúcich proti rozhodnutiu iného ako odvolacieho súdu). Rozhodnutím odvolacieho súdu sa rozumie rozhodnutie vydané krajským súdom ako súdom odvolacím (§ 34 CSP). Dovolaním preto nemožno napadnúť žiadne iné súdne rozhodnutie.

38.4. Jednou z podmienok (každého) civilného sporového konania je funkčná príslušnosť súdu. Funkčná príslušnosť súdu vymedzuje rozsah pôsobnosti medzi jednotlivými článkami sústavy všeobecných súdov tak, že určuje, ktorý článok má prejednať a rozhodnúť konkrétny rovnaký spor (konkrétnu rovnakú vec). Ide o určenie, ktorý súd má uskutočniť konanie o danom riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku. Funkčnú príslušnosť súdu upravujú ustanovenia § 34 a § 35 CSP tak, že o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, ak § 34 ods. 2 CSP neustanovuje inak a o dovolaní rozhoduje najvyšší súd (§ 35 CSP).

38.5. V danom prípade dovolanie žalovaného smeruje proti rozhodnutiu, ktorým krajský súd nerozhodoval ako súd odvolací, keďže nerozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Dovolaním je teda napádané rozhodnutie iného než odvolacieho súdu, ktoré nie je spôsobilým predmetom dovolania v zmysle § 419 CSP. V rámci konania o odvolaní môže rozhodovať odvolací súd o rôznych procesných návrhoch strán sporu (ako tomu bolo aj v prípade prejednávanej veci), týmito

návrhmi sa však nezačína žiadne samostatné konanie, ale ide stále o jedno odvolacie konanie začaté podaním odvolania voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Zároveň však v takomto prípade nejde ani o rozhodnutie odvolacieho súdu v zmysle § 34 CSP, nakoľko chýba spôsobilý predmet odvolacieho konania, a to rozhodnutie súdu prvej inštancie (viď sp. zn. 4Cdo/112/2018, 4Cdo/54/2021, 9Cdo/157/2022).

38.6. Keďže dovolanie žalovaného smeruje v danej časti proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorý postupom v zmysle ustanovenia § 254 ods. 2 CSP odňal žalovanému priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom nie je daná funkčná príslušnosť najvyššieho súdu o ňom rozhodovať, je potrebné konanie o tomto opravnom prostriedku v zmysle § 161 ods. 2 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP zastaviť pre neodstrániteľný nedostatok podmienok konania. Rešpektovanie citovanej platnej procesnoprávnej úpravy je postupom, ktorý je založený na čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, t. j. že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (porovnaj tiež uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. októbra 2010 č. k. IV. U'S 389/2010-14).

39. Vzhľadom na uvedené v predchádzajúcom bode najvyšší súd konanie o dovolaní žalovaného proti rozhodnutiu krajského súdu v zmysle § 254 ods. 2 CSP zastavil (§ 161 ods. 2 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP) bez toho, aby preskúmaval vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia.

40. Dovolací súd zároveň pripomína, že ak dovolací súd (obdobne to platí i pre súd odvolací) zruší rozsudok odvolacieho súdu a vráti mu vec na ďalšie konanie, odvolací súd nesmie odôvodnenie svojho nového rozsudku koncipovať tak, že iba dopĺňa pôvodné odôvodnenie zrušeného rozsudku. Zrušený rozsudok v čase opätovného rozhodovania už právne neexistuje. (obdobne pozri nález Ústavného súdu SR z 26. apríla 2017, sp. zn. II. ÚS 754/2016)

41. Opomenúť nemožno ani to, že dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou legitimacy každého rozhodnutia súdu. Iba ak je rozhodnutie súdu dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, má verejná moc morálne právo vynucovať jeho rešpektovanie a adresáti rozhodnutia majú morálnu povinnosť ho rešpektovať. Ak súd takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, jeho rozhodnutie sa tým stáva neobhájiteľné, čomu je potrebné sa v ďalšom konaní vyvarovať.

42. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vo výroku X. podľa ustanovenia § 447 písm. c) CSP odmietol, pretože v tejto časti smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

43. Dovolací súd v ostatných výrokoch, t. j. vo výrokoch o veci samej (výroky I. až VII.) a v závislých výrokoch (VIII., IX a XI.) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 449 ods. 1 CSP zrušil a podľa § 450 CSP mu vec v zrušenom rozsahu vrátil na ďalšie konanie.

44. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

45. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

46. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.